

Häkämyrkytys

Lääkärikirja Duodecim

1.6.2022

Keuhkosairauksien erikoislääkäri Eija-Riitta Salomaa

- Yleistä
- Syyt
- Oireet
- Itsehoito
- Milloin hoitoon
- Ehkäisy
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Häkämyrkytystä pitää epäillä, jos pako- tai palokaasuille altistumisen yhteydessä esiintyy seuraavia oireita: päänsärky, huimaus, oksentelu, korvien soiminen, näköhäiriöt, heikotus, levottomuus
- Ensiapuna on toimittaa altistunut välittömästi raittiiseen ilmaan.
- Jos epäillään häkämyrkytystä ja altistuneella on selviä oireita, hänet pitää toimittaa välittömästi ambulanssilla sairaalaan. Jo ambulanssissa aloitetaan sataprosenttisen hapen hengittäminen.

Yleistä

Häkää eli hiilimonoksidia (CO) syntyy epätäydellisessä palamisessa. Ilmassa olevaa häkää ei voida aistia, sillä se on väritön, hajuton ja mauton kaasu.

Ilmasta häkä siirtyy helposti keuhkojen kautta vereen. Veressä häkä sitoutuu happea hanakammin punasolujen hemoglobiiniin, jolloin syntyy karboksihemoglobiinia. Koska se ei pysty sitomaan happea, elimistöön syntyy hapenpuutetta. Kun karboksihemoglobiinin osuus on 20 % veren hemoglobiinista, alkaa esiintyä oireita.

Syyt

Yleisimmin häkämyrkytykset aiheutuvat bensiinikäyttöisen auton tyhjäkäynnistä suljetussa tilassa ja polttoaineella tai kaasulla hiljaa käyvistä lämmitinlaitteista. Myös taitamattomaan puulämmitykseen voi liittyä häkämyrkytyksen vaara. Kova tupakointi ja runsaat liikenteen päästöt voivat johtaa lieviin häkämyrkytyksen oireisiin.

Kuolemaan johtaneen häkämyrkytyksen yleisimmät syyt ovat huoneistopalo ja itsemurha.

Oireet

Häkämyrkytystä pitää epäillä, jos pako- tai palokaasuille altistumisen yhteydessä esiintyy seuraavia oireita: päänsärky, huimaus, oksentelu, korvien soiminen, näköhäiriöt, heikotus, levottomuus. Hengitys kiihtyy ja sydämen syke nousee. Iho ja limakalvot voivat tulla tavallista punaisemmiksi. Vaikean myrkytyksen oireita ovat tajunnantason heikentyminen tai tajuttomuus, kouristukset, hengitysvaikeudet ja harva pulssi.

Hengenahdistusoiretta ilmaantuu keuhkosairaille ja sydänsairaille jo pienistäkin

häkämääristä.

Oireet johtuvat pääasiassa hapen puutteesta, mutta hiilimonoksidi voi myös suoraan vaurioittaa kudoksia.

Itsehoito

Koska häkämyrkytyksen kaltaisia oireita voi esiintyä monista muistakin syistä, aina ei voi olla varma, johtuvatko oireet häkäkaasusta. Varminta on kuitenkin aina toimia sen mukaisesti, että oireiden syynä olisi häkä, jos ollaan suljetussa tilassa ja lähettyvillä on mahdollinen häkää tuottava laite.

Ensiapuna on toimittaa altistunut välittömästi raittiiseen ilmaan. Lievät oireet häviävät itsellään asteittain tunnin parin aikana.

Milloin hoitoon

Jos epäillään häkämyrkytystä ja altistuneella on selviä oireita, hänet pitää toimittaa välittömästi ambulanssilla sairaalaan. Jo ambulanssissa aloitetaan sataprosenttisen hapen hengittäminen. Vaikeimmissa tapauksissa annetaan painekammiossa ylipainehappihoitoa.

Ehkäisy

Häkämyrkytyksiä voidaan tehokkaasti ehkäistä seuraavilla toimenpiteillä.

- Vältetään auton tyhjäkäyntiä suljetuissa tiloissa.
- Asunnon savuhormit tarkistetaan ja nuohotaan säännöllisesti.
- Tulisijan pellit suljetaan vasta, kun hiilet ovat tummuneet.
- Kaasua tai polttoainetta käyttäviä lämmittimiä käytetään vain hyvin tuuletetuissa tiloissa.
- Lämmityslaitteet huolletaan säännöllisesti.

Aiemmat kirjoittajat: Sisätautien erikoislääkäri Pertti Mustajoki

Artikkelin tunnus: dlk00759 (004.014)

© 2022 Kustannus Oy Duodecim